

Remissvar : Ny modell för statsbidrag till vissa ideella organisationer inom brottsoffer området

Dnr A2019/00521/JÄM

Synpunkter från Stockholms tjejjour

Stockholms tjejjour ställer sig i huvudsak negativt till förslaget om inrättande av en ny modell för statsbidrag till vissa ideella organisationer inom brottsofferområdet. Vi ser med oro på de förändringar som förslaget skulle innebära för vår verksamhet och framförallt för våra stödsökande (tjejer och kvinnor i åldrarna 10-30 år).

En allmän reflektion som berör större delar av betänkandet är att tjejjourer ytterst sällan nämns individuellt och att kvinnojourer och tjejjourer förstås på samma sätt, trots många gånger mycket skilda verksamheter. En risk med detta är att tjejjourers behov förbises. Det blir betänkandet synligt att det saknas kunskap och förståelse för vad tjejjoursverksamhet är och det finns därför en oro att förslaget härav skulle minska tjejjourers chanser till medel ytterligare.

Sammanfattande synpunkter

Förslaget innebär en radikal förändring genom att tidigare öronmärkta pengar till tjej- och kvinnojourer nu ska omfatta en mängd olika organisationer, stiftelser och målgrupper. Den tidigare förordningen är resultatet av år av lobbyverksamhet från tjej- och kvinnojourer. Vidare var förordningen ett resultat av ett politiskt erkännande av mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer som ett strukturellt samhällsproblem där öronmärkta resurser var nödvändiga till stödjande och preventivt arbete. Det nya förslaget öppnar upp för ojämlig resursfördelning mellan sökande organisationer och hög konkurrens där politiska trender kan bli styrande. Tjej- och kvinnojourer kommer i och med detta behöva konkurrera med flera, större och resursstarkare organisationer och således få minskade medel. Detta eftersom förordningen inte längre är en riktad satsning mot mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer och medel inte öronmärkta till tjej- och kvinnojourer.

Stockholms tjejjour anser vidare att det är alarmerande att förslaget öppnar upp för organisationer som t.e.x inte betraktar prostitution, och i förlängningen därmed heller inte människohandel, som en våldsfråga utan snarare som en s.k "frihetsfråga". Organisationer som både motsätter sig och bedriver lobbyverksamhet mot sexköpslagstiftningen skulle i och med förslaget få ta del av bidraget. Sexköpslagstiftningen är en central del av arbetet med att motverka och eliminera mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer. Det nya förslaget skulle innebära ett allvarligt bakslag för kvinnliga brottsoffers rättigheter (som utgör majoritet i form av offer för mäns våld). Sammantaget innebär detta att ställningstagandet om att mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer är ett omfattande strukturellt samhällsproblem dras tillbaka.

Stockholms tjejjour instämmer i några få förslag som lyfts inom ramen för betänkandet vilka vi kommenterar nedan. Vi har även valt att kommentera delar utanför förslaget. Detta beror på att tjej- och kvinnojourer i förordningen tolkas som samma typ av verksamhet trots att de

har olika uppdrag och bedrivs olika. Genomgående grundas förslag på resonemang och analyser som utgår från kvinnojourers verksamheter men inte tjejjourers, vilket blir missvisande.

5. Effekter av statligt och kommunalt stöd till kvinno- och tjejjourer

5.3 Statsbidraget till kvinno- och tjejjourer

5.4 Effekter av statsbidraget 2015-2017

I betänkandet lyfts att bidrag till tjej- och kvinnojourer i många fall inte använts i enlighet med förordningen och återbetalats.

Stockholms tjejjour anser att det huvudsakliga skälet till detta är att bidraget inte betalats ut förrän halva bidragsåret gått samt att det funnits bristfällig information angående hur medel får användas. Detta försvårar i förlängningen ansökningsprocessen eftersom det har förekommit otydlighet gällande hur medlen kan användas specifikt. Det är däremot inte detsamma som att det inte finns kompetens att formulera verksamheten i mätbara mål och aktiviteter eller använda medel i linje med förordningens syfte. Att tvingas betala tillbaka medel efter att de förbrukats blir särskilt skört för mindre ideella föreningar, vilket kunnat bli konsekvensen när efterfrågad information givits först efter att bidragsåret passerats.

Stockholms tjejjour med flera har vid flertal tillfällen lyft att förordningen samt handläggningen har brister som försvårar möjligheten för tjejjourer att ansöka om och använda medel till dess fulla potential. Vidare är det i huvudsak inte tjejjourer som har haft problem med ansökningsprocessen eller återbetalningar, även om vi anser att det funnits förbättringsområden avseende förordningen för statsbidrag till kvinno- och tjejjourer. Det är olyckligt att tjejjourer drabbas på grund av andra organisationers bristande hantering av medlen.

5.4.3 Konsekvenser för kvinno- och tjejjourer

Stockholms tjejjour vill passa på att påtala att det är högst anmärkningsvärt att det i betänkandets analys av vilka konsekvenser statsbidraget haft för tjej- och kvinnojourer enbart beskrivs vilka dessa är för kvinnojourer. Effekter och konsekvenser som beskrivs har få beröringspunkter med en tjejjoursverksamhet. Analysen är därför missvisande och inkorrekt för många tjejjourer. Att förslaget delvis görs med utgångspunkt i vilka konsekvenser och effekter tidigare förordning haft för kvinnojourer och inte för tjejjourer är mycket oroväckande.

6. Överväganden och förslag

6.1 En samlad förordning för statens stöd till ideella organisationer på området våld mot kvinnor

Att den nya förordningen innefattar alla organisationer som arbetar med någon form av brottsofferstöd innebär negativa konsekvenser för tjej- och kvinnojourer. Dels för att än fler organisationer tvingas konkurrera om samma medel och dels för att tjejjourer ofta är mycket små och redan har mindre resurser än andra större organisationer som jobbar med brottsofferstöd. Genom att konkurrensen om bidraget ökar riskerar tjejjourer att få ta del av en mindre del av statsbidraget jämfört med tidigare år. Större och mer etablerade organisationerna har mer resurser till ansökningsprocessen. Ansökningsförfarandet och redovisning av medlen är redan mycket tidskrävande och riskerar nu att bli än mer resurskrävande. Ytterligare en risk är att stora organisationer med bred målgrupp riskerar att slå ut mindre organisationer med en riktad målgrupp som tjejjourer har. Om förslaget går igenom bör det på annat sätt säkerställas att minst samma summa av statsbidraget som tidigare varit öronmärkt för tjej- och kvinnojourer också fortsättningsvis är det. Genom att det inte går att förutse vilken summa statsbidraget kommer utbetala riskerar tjej- och kvinnojourer att förlora medel genom sammanslagningen av flera förordningar. Dessutom innebär det att det inte längre finns en riktad satsning mot mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer, vilket ett stort bakslag som får oerhörda konsekvenser för kvinnliga brottsoffer.

6.1.3 Förordningens tillämpningsområde och syfte

I betänkandet lyfts genomgående tjej- och kvinnojourers viktiga roll som röstbärare/opinionsbildare och betydelsen av att statsbidraget stödjer detta. Vidare går att utläsa att opinionsbildning och informationsspridning för flera tjej- och kvinnojourer varit framgångsfaktorer i att nå uppsatta mål. Därför är det förvånansvärt att Stockholms tjejjour genom åren nekats bidrag till opinionsbildning med hänvisning till att bidraget enbart ska gå till stödjande insatser. Detta visar på den ottydlighet, bristande handläggning och den godtycklighet som rått avseende utbetalning av statsbidrag till tjej- och kvinnojourer. Godtyckligheten riskerar dock att fortsätta då det enligt betänkandet kan tolkas som att det enbart är kvinnojourer som bedriver opinionsarbete. Stockholms tjejjour ser därför men ändå med försiktighet positivt på att vikten av opinionsarbete lyfts inom ramen för förslaget. Opinionsarbete är ett viktigt led i arbetet med att motverka mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer. Det är även ett viktigt inslag i det stödjande arbetet att lyfta erfarenheter på en strukturell nivå i syfte att påverka och förändra situationen för våra stödsökande. Opinionsarbete är mycket tids- och resurskrävande arbete som kräver resurser bland annat till anställda för att arbete ska utföras men också för att det ska ge långsiktiga effekter inom området.

6.1.4 Organisationer som omfattas av förordningen

Förslaget ger stöd till brottsoffer i allmänhet och inte kvinnor och tjejer utsatta för mäns och killars våld i synnerhet. En konsekvens av detta är att viktiga begrepp och problemformuleringar som varit betydande i att förstå mäns och killars våld mot kvinnor och

tjejer inte längre används. I förlängningen innebär det att våld beskrivs och förstås utan ett maktperspektiv.

Konsekvenserna av att inkludera alla former av verksamheter som arbetar med brottsoffer/brottsofferstöd under en och samma förordning blir i praktiken att medel tas från arbetet mot mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer. Vi ställer oss särskilt kritiska till att bidrag som riktas till organisationer som arbetar med våldsutsatta män ska omfattas av samma förordning som medel till organisationer som arbetar med mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer. Det innebär att det inte längre finns en riktad satsning mot mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer. De medel som avsatts för kvinno- och tjejjourer behöver bevaras och ges förutsättningar att uppnå sitt syfte. En breddning medför minskat medel till utsatta för sexualbrott och "våld i nära relation"¹, eftersom tjej- och kvinnojourer är de främsta aktörerna när det handlar om stöd för denna målgrupp. Dessa former av våld riktas i regel mot kvinnor och tjejer som grupp och utövas av män och killar som grupp och är ett uttryck för ett ojämnt samhälle. Män är inte en strukturellt förtryckt grupp i samhället och våld som drabbar män har andra förklaringsmodeller och kräver därmed andra former av insatser. Det arbete tjej- och kvinnojourer utför handlar om insatser mot strukturellt våld och förtryck; akuta och långsiktiga samt preventiva och kunskapsspridande. Tjej- och kvinnojourernas våldspreventiva metoder är beprövade, utvärderade och har starkt stöd i forskning. Arbetet ger framgångsrika resultat medan det inte finns några belägg för att det arbete exempelvis mansjourer bedriver ger effekt.

6.1.5 Förutsättningar för bidraget

Stockholms tjejjour föreslår tydligare anvisningar för vad statsbidraget får användas till och att handläggarna kan bistå med information när den efterfrågas.

För att skapa förutsättningar för de sökande organisationerna att använda bidraget på ett effektivt sätt och i enlighet med syftet behöver besked om utbetalning av bidraget ges i god tid innan bidragsåret börjar. Detta bör förtydligas i förordningen. Som bidraget betalats ut tidigare år har knapp eller ingen tid funnits för planering eller förberedelser för bidraget, såsom nyanställning eller besked till redan anställda huruvida deras tjänster har fortsatt finansiering. Besked om utbetalning har kommit för sent för att pengarna ska kunna komma till användning på bästa sätt.

Stockholms tjejjour ställer sig positiva till att bidrag ska kunna lämnas även för en längre tidsperiod än två år, det vill säga tre år. För stabila verksamheter som funnits länge skulle det snarare skapa bättre överblick än tvärtom. Det skapar även möjlighet för kontinuitet, uppföljning och utvärdering för både stödinsatser och opinionsbildning. Det säkrar även anställningar och förbättrar arbetsvillkor, vilket i förlängningen skapar en bättre, kontinuerlig och tryggare hantering av stödinsatser. Ett flerårigt bidrag gynnar även samarbeten med andra aktörer då det säkrar en långsiktighet i arbetet.

¹ Stockholms tjejjour använder sig inte av begreppet "våld i nära relation" eftersom det tenderar att osynliggöra förövaren. Vi använder istället begreppet "mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer" för att synliggöra förövaren samt att våldet är strukturellt.

6.1.7 Formen för bidraget

Det finns en risk att organisationsbidraget blir obefintlig i relation till tjejjourers verksamhet storlek och behov. Organisationer som är större, mer etablerade, resursstarka och följer politiska trender riskerar även här att slå ut mindre ideella organisationer som tjejjourer. Stockholms tjejjour instämmer ändock i förslaget om att organisationsbidraget ska fördelas jämt mellan lokala ideella organisationer, detta för att minska risken att tjejjourer blir utan organisationsbidrag. Stockholms tjejjour instämmer även med förslaget om att organisationsbidraget ska tillgodoses grundfinansiering som finansierar lokalhyra och upprätthållande av ett kansli. Vi vill påtala vikten av tydliga anvisningar avseende vad inom ramen för en grundverksamhet som får finansieras av organisationsbidraget för att minska risken för återbetalning.

Stockholm 20190815

Stockholms tjejjour

Linn Fröjdendahl, Volontärsamordnare

Malin Jenstav, Stödverksamhetsansvarig

Malin Meissner, Utbildningsansvarig